

12-8-17

అభినవనరస్యతి

సంపుటము 9 } జాననాడు . } సంచిక 7
పింగళ సం॥ ఆషాఢమాసము }

కృతివిమర్శనము.

1 బ్రాహ్మవతము, 2 ప్రభావతి, 3 ఆనందశతకము, 4 కర్ణ భారము, 5 ఆర్య
నూక్తిముక్తావళి, అందు మొదటిది పాలపర్తి నరసింహముగారిచే వ్రాయబడిన యొక
మతగ్రంథము నూతనముగ బయలుపెడలిన యామహామతమునుగూర్చి యెవ్వరిచేతను
గ్రంథము రచింపఁబడకయుండ నీయన యాలాపము దీర్చినవాండఁట ఇందు మాకేమి
యుఁ బ్రమాణము లనవసరములనియు సత్యమే ప్రమాణమనియుఁ జెప్పచు మరలనెచ్చ
లేని తమ కనుబొలములుగాఁ గనఁబడు శ్రుతి స్మృతి వాక్యములు స్వీకరించి వాని
కేవల స్మృతపాల కల్పితార్థముల వ్రాయుచువచ్చెనుగాని తత్త్వస్మృతి స్మృత్యాదులయం
దలి ప్రవేశకాభావముచే నీవాక్యములన్నియు సపశబ్ద భూయస్యములై కన్పట్టెడివి. తత్త్వ
జేత్రయగు నొకమహానీయుఁ డెవఁడో యద్వైతసిద్ధాంత మసత్యమే నప్త హేతువైన
దనియు జీవేశ్వరులు జేజునుదానినే వివేకులమగు మనము శిష్యులైనవలసిన ముఖ్యసత్య
మనియు నుడివెనఁట అట్టివారి వాక్యములే యామతమునకుఁ బ్రమాణములు కాని శ్రు
తి స్మృత్యాదులుకావు, కావచ్చు మరల నందలి యేదియో యొకవాక్యమును బ్రమాణ
ముగాఁ గైకొనుటకు వీరి పూర్వాపర సందర్భానాభావమే కారణము అన్నాకురు
ల కన్న మిడుటయు గుడ్డలేనివారికి గుడ్డలొనఁగుటయు నిండ్లు లేనివారి కిండ్లిచ్చుటయు
బలహీనలకు సాయముచేయుటయు సగతికులకు గతికల్పించుటయుఁ జేడినవారిని
బాగుపఱచుటయుఁ గ్రూరులనడంచుటయు నీశ్వర సేవయేయను నిత్యాజ్యోస్వతాభిపా
యములమట్టుకు చాల మెచ్చఁదగినవియేకాని తక్కినవిమాత్రము ప్రమాణ విధిరముల
గుట నసంగీతార్థములు కర్తవ్యాకరణమును నకర్తవ్యకరణమును దైవాహ్లాంఘనములై
పాప పాపితువులగునన్నంతలను కీమతెనుటాప్యకొందురుకాని “కృతిస్మృతిమమైవాక్షే”
యను భగవద్వాక్యమునందలి యశ్శ్రుతియను మాత్రము గమనింపకు కైర్లీత మతిమగు
డఁ బాపాత్ములు నరకమనుభవించుటని బోధించునటకాని యది యాబ్రహ్మచరత మణు
మాత్రము నంగీకరింపఁట ఈవిషయమునుబట్టిచూడ నీమతియుకంటెఁ ద్రైస్తవ మతి
మీ కొంతమించినవలసియున్నది స్తో॥ పరిత్రాణాయసాధూనావినాశ యచదుశ్శ్రు
తాం॥ ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగేయుగే॥ మొదలగు భగవద్వాక్యముల
ననాదరించి భగవంతుఁడొ మానవవేషమున భూండలమందవలరించెనని బ్రహ్మసమాజ
ము విశ్వసింపఁట శ్రుతిస్మృతిదులు ప్రమాణములుగాక సత్యమే ప్రమాణమను నీ
మతిమువారెది సత్యమో యదియట్టిస్వరూపముగలదోయేవాక్యములఁ బ్రమాణములుగాఁ

12-8-17

గానవలెనా వివరింపరయిరి ఇవన్నియు నగ్రకూన్యములును సంగతములును సగ్రాహ్యములును గావున బహుగ్రంథమును విశ్వసింపకుండురుగాక వర్తమేదము సకలాభివృద్ధికిని భంగము నాపాదించుచున్నదట ఇది హతమగునంతవఱకు బ్రహ్మసమాజము యుద్ధమునలుపుటకై సంసిద్ధమైయున్నదట బ్రాహ్మణుల ముదిగెలజేయుటకు ముదిగెల బ్రాహ్మణులజేయుటకు స్త్రీలబురుషులజేయుటకు బురుషుల స్త్రీలజేయుటకు విధవల సభవలజేయుటకు నీబ్రాహ్మణులము బద్ధకంకణమై యలరారుచున్నయది ప్రపంచమున ననేక మతములు ప్రబలివకాని యిట్టిమతము నెన్నడును జూచి యుండమునైనాంధవసంఘమునందలి కఠినములైన కట్టుబాటులవలనను బురోహితకోటికిగల యధిక ప్రాబల్యమువలనను నీబ్రాహ్మసమాజము తనకార్యమును ధారాళముగఁ జేయఁజాలకుండనట తధాస్తు భగవంతుడు నిజాన్వేషణంఘనచణమైన యీసమాజమున కాహ్వానదనసంఘముందలి కట్టుబాటులను నాపురోహితపాఠ్యమునె యంతరాయములుగఁ జేయుఁగాక ఈబ్రాహ్మమతముకన్న శో|| సర్వాగమ్యా మోషితో మద్యమాంసంశకత్యం భోజనం నామ యావద్యవేషేణ తక్కిఁపూజ్యాశాంభవీ జీవితాన్న స్సౌఖ్యం భూమా స్వర్గలోకాత్తు భూరి|| అని చెప్పకొనెడి పాపండులమతమే సర్వధా శ్రేయము దీనివల రు 0-6-0 లు రెండవది మారాబట్టుల మార్గనారాయణగారిచే రచింపఁబడిన యొకమనకావ్యము ఇందలి యతివృత్తము ప్రభోవతీప్రద్యున్న ములోనిది వైలి చాల మనోహరమును శ్రావమునై సామాన్యుల కభ్యేక్ష్యమైనను బండితుల కత్యంతామోదదాయకంబయి యలరారుచున్నయది రెండవకూర్పనందయినను నవరించుకొనఁ దగినది “అంతఃపురకేళికాశులు, అనునాగుండు” ననకవిశిష్ట నితిరములు గానరావు ఇంతి మంచివైలిలో నెత్తుగడజేసిగ్రంథము ముతీకొంతనెంచి వ్రాసినవో జాల బాగుగ నుండెడిదికాని తిగినకథావకాశమున్నను నెందలతో తుదకుసంతే పముచేసెను దీనివల రు 0-4-0 లు మూడవది ముక్తేభకర్పూలాదివృత్తములతోఁ జేరినది ఇందేదేని స్వల్ప దోషములున్నను మృదుమనఁగవనకచినగలిగి భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యబోధకమగుటఁ బాఠక లోకమనకుఁ బరమప్రీతిసాగ్రించుగుటకు సంశయములేదు దీనివల రు 0-2-0 లు నాల్గవది భానకవిరామకములలో నొకటగు చిన్నిగీర్వాణకావ్యమునకు మనవల్లి రామ కృష్ణకవిగారిచేఁ గావించఁబడిన తెలుఁగు మృదు సుధగ పదగుంభితంబై చదువులకు సంతోషమొదఁగూర్పఁదగియున్నయది దీనివల రు 0-2-0 లు ఐదవది భారతాదులలోని నీతిధర్మబోధకములగు పెక్కుపద్యములొకవోఁడేర్పి ప్రియరింపఁబడిగ్రంథము. పద్యములన్నియు విలువగలిగినవియైనను శేషప్రకరణమున కాప్రకరణము నేఱుగదీయబడిన హేతువునఁ జదువదుల కవసరంకములగవ్యములయి నన్నకొడిర్చి ఈ గ్రంథములు మానవసేవాపత్తికియందుఁ బ్రియరింపఁబడిన ప్రకృత ముమానసవేద మాత్రము సాగుచున్నట్లు కనఁబడెను.

* తే॥ ఇంకి దక్కెల్లపాటి వీరేశలింగ
మఱువదిప్రతిష్ఠలం దాను జరిపియుంట
సత్యమేయంట, మేము తత్సాక్షి గాను
లోనఁ బడఁగొట్ట లేదంట దేవ నేని॥ 161

కం॥ మేమెఱుంగనట్టి తత్త
ద్రామములఁ బ్రతిష్ఠ లెపుడొ కావించితి నం
చేమోనుడువఁగ వానిని
నేమని క్రాన్ చేయవలెనో యెఱుక పడిదుగా॥ 162

కం॥ ఎవరచటధర్మకథలు
ఎవరెవరపు డుండిరనుచు నీమొదలగు నె
య్యవొకద యడుగఁగవలయుట
యెచ్చె పానికి బదులుచెప్పఁమి యడిగినక॥ 163

కం॥ ఏయల్లయలోయచ్చట నాయెడవసియించిరనుచునతఁడువచించుకొ
వ్రాయునుదానుందీర్పననియవిసత్యములెయనుచు నేమగుదానక॥

తే॥ అంతియేకాని యాయల్లఱులనుదాను
కోర్టుతఁపున రప్పింపఁ గోరునొక్కొ-
లటుల రప్పించియరసెనయపుడె సత్య
మెల్ల నాపహ్మ్యతంబగు నెంచిచూడ॥ 165

తే॥ అట్లు సాధారణముగ న్యాయాశ్రయ
బొనరుపురటంచు మేమును సూరకుంటి
మతఁడుచెప్పినవన్నియు న్నన్యతములని
ఋజువుచేసెదనిప్పుడు ప్రజలు! కనుఁడు॥ 166

మత్తకోకిల॥ గొట్టెపాటి శివశ్రుతివ్యధు గోరి తానె యొనర్చెయ

స * అతనియొక్క యాత్మస్తుతి సంతృప్తులను గుఱించి యతనిని క్షమింపవచ్చునో
లేదో యది యెఱుఁచిన నతఁడుచెప్పినద్రామములలో నతఁడుచేసినప్రతిష్ఠల నిజమైయుం
డును-అన్ని దేవతల పేర్లును శివునియన్నాడు కానిమలాకి నతఁడుచేసినప్రతిష్ఠలవిషయమై
నాకేమియు సంభవము కనబడలేదు

న్నట్టులాతఁడు చెప్పియుండఁజేయుట ప్రతిష్ఠకుఁబంపఁబ

డ్డట్టియీ * శుభలేఖయెల్లను నాగరించుపరింప ను

న్నట్టిసత్యము తెల్లమయ్యెడి నార్యులార ! పరింపుడే॥107

కం॥ అది యన్యుతంబనితేలును

గద యీ యావ్యసనపత్రికం గాంచినపై

కొదవవియు నిట్టివేయని

మది నెంచుకుండలఁపఁదగదు మన మిఁక వేనిక॥

168

ఉ॥ గానిగ తించి యుద్యమము తప్పకపల్ని లభింపకుండఁదాఁ

గాని సమీపనర్తులగు గ్రామము లయ్యవి గాకయున్కి-

12వ సాక్షి దావాగ్రామపురై కు-40 సంవత్సరములక్రిందటఁ దనయన్న
చెన్నపల్లను విశ్వబ్రాహ్మణునిచేఁ బ్రతిష్ఠజరిపించినట్టును వాదికిని బ్రతివాదికిని వివా
దము ప్రతివాది పతిష్ఠచేయునప్పుడవచ్చిన వైవాహిక పంచుకొనుటలో వచ్చినట్టును
జెప్పుచున్నవాడు- గామములోనుండు పార్థిదారులలో నితఁ డొకఁడు

* శ్రీవిశ్వేశ్వరప్రతిష్ఠాహోవ్యసనపత్రిక *

శ్రీమ దభిలమహీమండల మండనాయమానులును సకలవిద్వంశ గణనీయ గు
ణధురీణులును నగు శ్రీ—గారిసముఖమునకు-శ్రీవిశ్వేశ్వరపదపరాగానురేణు
పూజాధురంధరుండును శ్రీహరిహరగరుప్రియశిష్య సేవకుండును శ్రీమ త్ప్రతిపాటిపు
రకుండలీతిలకంబగు గొట్టపాడయనుపురవరంబుననివసించియున్న పచ్చల వెంకటదా
సయ్య విన్నవించుకొను విధేయవిభాషనము-శ్రీమ త్ప్రతిపాటి మృత్యుంజయ అయ్యపా
ర్థగారిచే నెను శ్రీమ త్కామిగాకమోక్షప్రకారముగాను శ్రీవిశ్వేశ్వర వీరభద్రాది
ప్రతిష్ఠలను జరిగించుటకు శ్రీ దుర్ముఖినామగంపర్వర ఫాల్గుణకు భిక్షుభవారమురోజు
న, శ్రేద్ధలవల్ల నుముహూర్తము నిశ్చయింపబడి జరగవోవుచున్నది. తమకు సహతులుం
బ బంధు మిత్ర సహచారముతో తమ స్వశారణములయొక్క తిరుకలను విహారించు
యిచ్చటికి వచ్చి శ్రీ శివప్రతిష్ఠలను సాధుసజ్జనుల మనస్కుప్రీతిగా దర్శించి నన్ను
బ్రహ్మానంద వాప్తని పొందింపవలయుననో మిక్కిలిప్రార్థింపుచున్నాడను-నుజనవిధే
యుడు, పచ్చల వెంకటదాసయ్య.

నందూరు శ్రీధర్మసంరక్షణ ముద్రాక్షరశాలలో ముద్రించబడియె

పే నటకేగి యారయుటకే సమకూరదు, సత్యనిష్ఠమా

మానవకోటి కీ యొకటిమాత్రము చాలదాకో తలంపంగ 169

క॥ పదుమూడవసాక్షికినిక బదిరెండవసాక్షి కట్లుపాట్రి కోధం

♦ బుదయింపకుంటవా సెనుసదయుండై న్యాయకర్త జడ్జింటునందా
కం॥ ఆవిధిఁబాట్రికోధముఁజొవిడువక చెప్పినట్టిపూరుషుసాక్ష్యం

‘బేవిధిగనమ్మకానోధివిలసితులార’ చెప్పుడు తేటపడంగ

*ఉ॥ విగ్రహపూజ సేయుమని వేదము వాకొనదంట, యీతఁ డ

వ్యగ్రిత వేదమంతయును నధ్యయనంబొనరించినట్టి ద

ర్భాగ్రమసీఘ్రఁజాట నిటు వ్యాఖ్యయొనర్చెడి, నింతపాటి ధీ

రాగ్రణి యున్న వాఁడె భువి నగ్రజాలందు నొకండు నేనియు ॥ 172

మ॥ ప్రతిమారాధన వేదమొప్పుదను నప్రామాణ్యమాత్రవాత యీ

మతిమంతుండు లిఖించె వేదములెపోమానంబు లద్దాని, కు

న్నతుకొపండితు లెందఱో సలిపియున్నా రేతదర్థంబు మేల్

కృతుల గావున వానిజూడుముజనంబీయంతయుఁ జ్ఞాతమా ॥ 173

♦ 18వ సాక్షి యతనితో నేకీభవించినాఁడు కాని తగాదావిషయములలో నంత పార్టీయైదేకమును కనబఱుపలేదు 14 వ సాక్షి యీ (గుంటూరు) తాలూకా లోని గారపాడను గ్రామములో గంగాధరస్వామిగుడిలో నభిషేకములు విశ్వబ్రాహ్మణులు చేయుదురని చెప్పును. 15వ సాక్షి తాడిపల్లెగ్రామములో విశ్వబ్రాహ్మణులచే బ్రహ్మేశ్వరలింగప్రతిష్ఠచేయఁబడినట్లు చెప్పెడిని వై యుదాహరణములన్నియు విగ్రహములను బ్రతిష్ఠచేయునపుడు విశ్వబ్రాహ్మణులకుఁగూడ సంబంధమున్నట్లు బుజువు చేయును

*28 ప్రస్తుతాంశముమీఁద గ్రంథములను విచారించిచూచెద ప్రతిష్ఠను గుఠించి చెప్పుచు యాగమములేయనుట నిర్వివాదము వేదములు విగ్రహారాధన నొప్పుకొనవు గనుక వానిలో నాగమములను గుఠించిన ప్రశంసలేదు.

† శ్రు॥ వైత్తిర్యకాణ్యసంహితాచతుర్థకాండము

గురూపాం ప్రతిమాంవిష్టాణాః ప్రసన్నపదసేతుకాం

తామర్చయే త్తాం ప్రణమే త్తాయశే త్తాం విచింతయేత్ ॥

*క॥ వేదమునవిగ్రహార్చనా లేదనునండాక నె యవలీల నెఱిగియిం
 కేదియుఁ దెలిసికొనుటకునాదరముంజూ పెనంటయమ్మున్నిభుదాక
 తే॥ అదియెకారణముననిప్పుడాగమాదు
 లందలివిశేషములఁ దనకుం దెలుపఁగ
 రాజమన్నరుకవిగారి రాజసభకుఁ
 బ్రీతిఁ బిలిపిఁ చెనంట పేరేలనుడి॥ 176

క॥ ఈయనపిలిపించునుగా॥ కాయనయరుదెంచుఁగాక యరుదెంచినవైఁ
 జేయఁబడినట్టి కార్యం బేయదియుంగానరాదొకించుకయేనిక॥

*కాని యాగమములు నీప్రవచనముచెప్పు గ్రంథములుఁ జదువక నే నింత
 వఱకు నిరాదరముగాఁజూచినయంతయు నిప్పుడు తెలిసికొనవలెనని బుద్ధి గలిగినందున
 బ్రాహ్మణుడును విశ్వబ్రాహ్మణుడునుగాక గొప్పపండితుడైన కాలెంపూడి రాజమ
 న్నరుగారిని గోర్తులా చుధ్యవర్తిగా నేర్పఱచి యాగ్రంథములలోని విశేషముల నాకుఁ
 దెయఁజెప్పటకై పేరేలనుండి పిలిపించితిని

యజుర్వేదీయ మైత్రాయణసంహితా తృతీయకాండ ప్రథమప్రశ్నము

శ్రు॥ పాషాణ లోహ మణి మృణ్మయ విగ్రహేషు పూజా పునర్భోగకరీమముతోః
 ఋక్సంహితా సప్తమాప్తకము

శ్రు॥ అనో యద్దాయః ప్లవతే సింధో రపారే, ఆపారుషం త దాగభస్య
 రామతాపిన్యపనివత్తులోని శివునిగూర్చిన రామవచనము

శ్రు॥ అవిముక్తే తవతేత్రే సర్వేహం ముక్తి సిద్ధయే॥ అహం సన్నిహితస్తత్ర
 పాషాణప్రతిమాదిషు చిన్మయస్యాద్విత్తీయస్య నిష్కళస్యాశరీరిణః ఉపాస
 కానాం కార్యార్థం బ్రహ్మణో రూపకల్పనా
 ఋగ్వేదము

శ్రు॥ తవశ్రేయే మరుతో మర్జయంతి రుద్ర మత్రే జనిమ చారు చిత్రం
 వ్యా. హేయద్ర! లే, మరుతః, బ్రహ్మవిష్ణుదిదేవాః, తవ, చారు, వనోహరం, చిత్రం
 అద్భుతం, యత్, జనిమ, లింగం, ఆస్తి, తత్, శ్రేయే, విశ్వరాయ, మర్జయంతః, పూ
 జయంతః, ఆసన్నితిశేషః

షరా—ఇత్యాదులు పెక్కులున్నవి. గ్రంథవి సరభీతిచే నదలితి.

అ॥ సప్రమాణమైన సాక్ష్య మియ్యలేదు
కోర్టునక్షముని కొంచెమేని
కోర్టువారివలనఁ గొని యధికారంబు
మఱి రిపోర్టునేని జరుప లేదు॥

178

*అ॥ అర్చలంగుఠించి యడుగ మున్నిభుగారు
చేప్పె నెవియె రెండు చివర కత్తెడు
నోటుచేసికొనుచు నుడివినయవ్వాని
తీరుపున లిఖించె గీగుపరియి॥

179

3॥ పంచప్రశ్నాగమమునఁమించెడిచటయతడు చెప్పమేల్వీషయంబుల్
మంచిదొ చెడ్డదొయయ్యది కాంచుదమన లేదుతత్సకాశమునంగొక
క॥ కోరుకొనెననియునది మన్నా రిరుపార్తీలు తద్దన గ్రంథముదే

*అయన పూజనీయములయిన యర్చారూపములు కాక్రములు దైవ్యములు
వైశాచములు మానవములునని నాలుగువిధములనియు మనుష్యులకు మానవములతో సం
బంధమనియు నవి యభిమానములు సామాన్యములు ప్రకృతములని తిరిగి మూడువిధము
లుగా విధజింపఁ దెననియు నైశ్వర్యముగలమనుష్యులచే స్థాపింపబడునవియ భిమానవిగ్ర
హములనియు సామాన్యజనులచే స్థాపనచేయింపఁబడునవి సామాన్యవిగ్రహములనియు నపా
యపుదినములలో స్థాపనచేయఁబడునవి ప్రకృతవిగ్రహములనియుఁ బ్రకృతములు జనులను
కొగములద్వారమున బాధించుచు బలులను గోరునగుగుట నీచదేవతలనఁబడుననియు
శీఘ్రముఁ బంచప్రశ్నాగమమును గ్రంథమును గోరుకొనెను గాని యుధయదాదులునుఁ
దానిని దోలేకపోయిరి-నిష్ఠాయసింధువుగాఁ బ్రహ్మను బ్రాహ్మణులుమాత్రమే స్థాపనచే
యవలెననియు విష్ణువును నాల్గుజాతులవారును మాతృదేవతల నెవరైనను స్థాపనచేయవ
చ్చుననియుఁ శిష్టబడియున్నది-గ్రామదేవతఁను దేవతలనితలఁచెడిచో నిర్ణయసిందు
వులో నెవరయినను స్థాపింపవచ్చుననిచెప్పఁబడిన మాతృదేవతలు కావలెను. లేనిచో
నవి కాశ్రమములలోనివి కావు కూడఁగి డర్శకుండుగా నున్నటువంటి విగ్రహముల బ్రా
హ్మణుండు పూజచేయనే కూడదు దావాగుళ్లలో గొల్ల కుమ్మరు లర్చకులుగా ను
న్నారు వాదిబ్రాహ్మణుండుగనుక యీదేవతలను బూజచేయుటకు వీలులేదు.

నేరకపోయిరనియును! తీరునలిఖించినాడు నీర్వరక నుండి॥

తే॥ గొప్పపండితుడనితన్నుఁ గోర్తువారు

మించువేడుకతోఁ బిలిపించినపుడు

గ్రంథసామగ్రితోడనే కదలిరాక

యేలరావలె చూరకే యితఁడు మొదలు॥

182

కం॥ వచ్చియవారు చెవాకులు! చెచ్చెర నెవో చెప్పియెందో చెలగునటన్న

దెచ్చడివారెవరయ్యది! యెచ్చటచే గలదో లేదో ఇంతకునదియు॥

* తే॥ శూద్రుఁ డర్చకుఁడుగనున్నచోట బ్రాహ్మ

ణుఁడు పూజింపఁగూడదం చుండుఁగాక

* శేషధర్మము 76వ పుటలో శూద్రుఁడర్చకుఁడుగాఁ గలిగినటువంటి శివుని గాని విష్ణునిగాని పూజచేసిన బ్రాహ్మణునికి ముక్తిలేదని చెప్పఁబడియున్నది

(24) బ్రాహ్మణు లెప్పుడును భగవంతుని ప్రక్కనుండి భక్తులాభగవంతుని దయకుఁ బాత్రులగులాగు సిఫారసుచేయుటకుఁగల పవిత్రత యెట్టిదైనను గాల్గేయాగ మములో విగ్రహములు చేయుట మొదలుకొని గుళ్ళలో స్థాపనచేయునంతవఱకు కడుపు లోఁ బిండమెన్ని విధములుగా మాఱునో యన్నిదళ తీవిగ్రహముకూడ నభివంశవలసి యుండునని చెప్పఁబడినందునఁ బ్రతిష్ఠాప్రభు మాన్యస్థానార్హుఁడు శిల్పచార్యుఁడని చెప్పఁబడినట్లును నెపుడును విడనాడకుండ నుండవలసివచ్చి యతఁడులేకుండ గడపు కొనుటకు వీలులేనట్లును గనఁబడెడిని ప్రతివాదుల సాక్ష్యములోఁ జెప్పఁబడిన పౌరి స్థులచేయఁబడినవోట్లు ప్రతిష్ఠాసంబంధములోఁ బౌరివాదులకుఁగల యధికారమును స్థిరపఱచును ఎల్లవిగ్రహములను స్థాపనచేయుటకు హక్కు కలిగినవారు శిల్పచార్యు లేనాయను విషయమును గుఱించి నాయొక్క నిశ్చయాభిప్రాయము నీయనక్కఱలేదు. ప్రతివాదులు తాముగూడ శిల్పచార్యుల లెగలోనివారనని చెప్పుకొనుట కేమియు నభ్యంతరమున్నట్లు కనఁబడదు ఈదావాలో బ్రాహ్మణులవిషయమై కావలసియున్నది వాని బ్రాహ్మణుడనని వాదించుచున్నాఁడు నిర్ణయసింఘపులో శూద్రుఁడర్చకుఁ డుగాఁ గలిగినటువంటి విగ్రహములను బ్రాహ్మణులు పూజించిన నరకమును బొందుదు రని చెప్పఁబడియున్నది వాని యటువంటి నరకమును గోరుకొనకపోవచ్చును సాక్ష్య మునుబట్టి తెలియుచున్న సామాన్యముగ జరుగు తుదగ్గిదేవతలబూజచేయుట వానికి జంతువుల బలియిచ్చుట బ్రాహ్మణులయొక్క యనిష్టమును ఋజువు చేయుచున్నది

అద్ది శివ కేశపులవిషయం బెకాని

గ్రామ దేవతవిషయమై కాదుకాదు!

184

ప్రస్తుతపుదేవతలు శివుడుగాని విష్ణువుగాని యయిన నాయుద్దేశ మేలాగున్న పుటికి బోలేరమ్మ పాతపాటమ్మ మొదలగు గ్రామదేవతల ప్రతిష్ఠ వాదియు వాదికులమువారును మాత్రమే చేయవలెనని లేదని నేను జెప్పవచ్చును-కనుక మొదటిసారాంశము వాది కననుకూలముగాఁ దేలినది

(25) 2 వసారాంశము-మొదటిసారాంశపువాదములో వాడుకనుబట్టియు గార్ల యాగనుచునుబట్టియుఁ బ్రతివాదికులమువారికిఁ బ్రతిష్ఠాసమయములో నెక్కువ ముఖ్యమైన భాగముండుటనుబట్టియుఁ బ్రకృతదేవతలుగాక యింకొక యెక్కువదేవుండయిన పుటికి మొలపడనేరఁడు కనుక యీ గ్రామదేవతలవిషయమై చెప్పవలసరములేదు-అవి చుయిలపడ నేలేదు-రెండవసారాంశముకూడ వాదికననుకూలముగా నె తీర్మానించితిని

(26) 1 మూడవసారాంశము వాది నన్న మెట్లడుగుచున్నాడో నాకుఁ దెలియును. గ్రామదేవతలను బూజచేయుట కర్హతయున్నదని యనుకొనినపుటికి సహస్రసంఖ్యాకజనులలోవాదియు వొకఁడు దావా బ్రావ్యాణసంఘముపక్షమునఁ దిసికొనివచ్చినవాఁడు కాఁడు సంఘముపక్షమునఁ దిసికొని వచ్చి తరువాత దా నొక్కఁడే దావా నడపినాఁడు ద్విజసంఘముతరపున దావానడపుట కుత్తిరువిచ్చినట్లు యిచ్చియున్నపుటికి లెక్కకెక్కువయిన ముఖ్యసంఘమును వదలిపెట్టి నాఁడు పూజచేయువారిలో నధికసంఖ్యాకులు శూద్రజాతిలోనుండిరి వారిపక్షమునఁగూడ నేజంటుగానండట కేష్టమయితేను ఆప్రతిష్ఠకు వారు తృప్తిఁ జెందియుండిరి. ఇప్పటికి యినను దమ్ము నెమ్మదిగానుంచి ననో ననేకవందనము లొనరింతురు ఎవరివల్లను నధికముఁ గొందిన యేజంటుకాఁడుగనుక హైందవసంఘమునకుఁగా వాయన కేమియు నన్నముకట్టియిచ్చుటకు వీలులేదు-అయిన యింకొకప్రతిష్ఠచేయఁబూనుకొనుట కేమియు విధిలేదు-తానామ్రాజలో సంబంధముగలిగించుకొనుటకు వీలులేదుగనుక తనకుఁగలిగిన పారమార్థికనష్టమునకుఁ గాను బ్రతిఫలము కోరవలసియుండఁగాఁ దిరిగి ప్రతిష్ఠచేయుటకుఁ గావలసినద్రవ్యమిప్పించుమని కోరినాఁడు-పారమార్థిక నష్టమునుగోరినను దానికి సమానముగాఁ జెప్పదగిన ప్రాపంచికవస్తువు లేమియు నుండ నెరవుగనుక పారమార్థికనష్టము ద్రవ్యరూపముగా నిర్ధారణచేయుటకు వీలులేదు.

* చం॥ శిలలు పురాతనంబులయి చేడ్పడియుండఁగ నూత్నవిగ్రహాల్
నిలిపితిమంచు నాన్సరున నిక్కము వారలె తెల్లయుండఁగఁ
దొలిప్రతివాది కొక్కనికె తోరపుజోక్యముగాని తక్కునా
రలకుం బ్రతిష్ఠ లేదనుచు వ్రాసె మున్సిభుగారి నెన్ననొ॥ 185

† క॥ మతవిజ్ఞేషముఁ బెంచెడి
మతితో నే నుంటిననెడి మాట యన్వతమా
ఇతరులవ్రాత లన్వతమని
మతిఁదోచినఁ బ్రతిలిఖించుమాట సజమయకా॥ 186

కాబట్టి నష్టమును గుఱించినదావాకూడ నిల్వఁదగినదికాదు విశ్వబ్రాహ్మణుల
సంబంధముపుచ్చుకొనుటవలన దేవతాశిల లపరిశుద్ధములైనవనికాని యుం దపరిశుద్ధము
లగుననికాని ఋషివ్రతాలేదుగనుక యింట్ల గూడ నిష్పించుటకు నీటులేదు. ఈసా
రాంశముకూడ వాదికి విరుద్ధముగాఁ దీర్మానించినది

(27) ఈదావాయందికొక విచిత్రమున్నది 1వ ప్రతివాది యీప్రతిష్ఠచేయుట
కుఁ బిలువఁబడిన యన్వగ్రామవాసి గ్రామస్థులు సామ్యునిచ్చి యేర్పఱచుకొన్న యే
జంట వాది ప్రత్యేక మాయనమీఁద వ్యాజ్యము చెచ్చుటకుఁ గారణములేదు ఏమే
నియున్నను నాయన చెచ్చినందువలన సంక్షేపించుకొనగలవనియుండెను గాని తరువాతఁ
గూడ వాజ్యమును నడపఁగూడదు

* 2 మొదలు 5 వఱకైన ప్రతివాదులకీప్రతిస్థతో నేమియు సంబంధము కలి
గియున్నట్లు తోచదు వారు ప్రతివాది సంఘమునకుఁ జేరియుండుటయేతప్ప నితరకా
రణ మేమియు లేదు. వారిలో నెవరైన నక్కడ నుండినారనుటకుఁగూడన దేహమే.
కొంతిమిది యక్కడ లేమనికూడఁ జెప్పుచున్నారు వారిమీఁద వ్యాజ్యమునకుఁ గా
రాము లేనట్లు తీర్మానించుచున్నాను వాది కీవ్యాజ్యము జరిగింపవలెనని యభిప్రాయ
మున్నదిగనుక యిందు ముఖ్యముగాఁ బ్రతివాదులుగాఁ జేర్పఁదగినవారు దినికిఁ జందా
లేసి ప్రతిష్ఠ యేర్పాటుచేసిన తన గ్రామపువారయియున్నారు

† అయిన నిశ్చయముగాఁ బాటపాల్గొనునది యుభయవాదులయొక్క మన
స్సులను గలంబెడి బ్రాహ్మణులెక్కువ విశ్వబ్రాహ్మణులెక్కువ యనెడి వాదము ద్వా
రమునైన గోపమును బుట్టించివిషయమై పోరాడవలెనను నుద్దేశముతో నెన్నవారు.

ఉ॥ అంతం గోయిలగుంపు పాడుటకు నేర్పందంగ రాచిల్కబా
రెంతో యుబ్రవుఁ బలుకులన్నెఱపఁ జెల్లెర్పొ నిగుళ్ళొంది కఁ
వెంతన్నింపఁగఁ బోతు పెంటికవ లోలిక మర్లచేఁ గ్రుమ్మర్క
బొంత న్నామనినూపెఁ దీవెలను సొంపుల్ గ్రాలు కేళ్ళానుచుఁ॥

ఉ॥ ఆమనివచ్చెనింకఁ గలియంగను సాదియటంచు మర్లచే
నేమియెఱుంగనట్టి కవలెల్లను గుంపుగనాలకించున
ట్లా మరునానతిక మిగుల సబ్బిముగాఁగను జాటఁజొచ్చెనా
గోమగు కోయిలల్ గొదలఁ గోయనిచేసె నిగుళ్ళమెక్కుచుఁ॥

మ॥ మరుకై వారములెల్లడక సలుపుఁడిమ్మాడ్కిమిమునోము రా
కురు కోర్కెల్ వెలయించుఁ గాఁగిఁబుల మీకొమ్మల్ సుమాళింప నీ
తఱివోవక బెడబాటులబ్బునను వింతం దెల్పునోనా వినక
బరువై తేనియలొల్కుఁ గూయుఁ జలుకల్ బొర్బార్లుగానామనిక॥

చ॥ చలివడి వెన్కబట్టెఁ జొరసాగెను వేడిమి పొంచి యామనిక
నిలుకడమానె రే లునికి నెక్కిని నిక్కెఁ బగళ్ళు రాలఁగా
నెలకొనె బండుటాకులొగి నిబ్బరపాటు చిప్రట్లుదాల్చె ని
ట్టులెకద యొక్కఁ డెత్తువడఁ డోకున నింకొకఁ డేపుఁజెందెడిక॥

ఉ॥ పొంగినబాళిల మొయిలుపూవు పదంపడి యింకిపోవ ద
ప్పింగొని రేబవల్ దిరుగు పేరడవింగల కార్కెకాలు ద్రా
వం గనుపట్టెఁ బెక్కులుగ వట్టి దగాలగునెడమాపులే
దొంగ పయిండి మేమిగఁ దొట్రిలఁజేసినరీతి నత్తఱిక॥

199

సీ॥ గందపుబూత లగ్గలికంబులైమించె

వీవనల్ పట్టులవిడువవయ్యె

చల్వపందిరు లెల్లచాయల మెండయ్యె

క్రొత్తముస్తాబులఁ గొమ్మలరె

తీయనిపానకాల్ తెమ్మని యెద లార్చె

మొదటిపంటలచవుల్ మురువులయ్యె

మరుని నెచ్చెలి మొక్కు లురవయ్యెనంతట

గ్రుడ్డుచూలులరొదల్ గొనబులయ్యె
మరులు దఱచయ్యె వేడ్కదిమ్మరులకెల్ల
తెమ్మెరలువీచె నుసులులు తెమ్మెరనియె
తమ్ము లలరారె మరుని క్రొత్తమ్ములనగ
ఆమని బజాప్పుతఱిని గన్నామనగను॥

200

ఉ॥ తీవలకేలులం బెనగి తీయనిపూజొన మోవిపానకం

భావలనిచ్చి పూమొగడలన్ చనుదోయిని బట్టినొప్పి క్రొ
మ్మావిచిగుళ్ల సెజ్జనిడి మాటికి నత్తఱి బండుటాకు లం
గా వదలించి వేడ్క మరునంటుని నామనిలచ్చి కూడేడున్॥

201

క॥ అడవిసిరిచేడఁ గూడఁగ

గడఁగి చిలుకరాతు నేస్తి కఱిదేవరి య
య్యెడఁ గాన్కనిడిన కెంపుల
తొడవులునా నామని దగఁ దొలికెంజిగూరుల్॥

202

ఉ॥ సన్ననివల్వలుగ బులుపు జేలుచు జల్లనిపండ్లతిండ్లు పూ

వన్నెలపాన్పు లన్నువలపాటలు వెన్నెలయాట లెల్లఁ బై
టన్నిదురించుకోర్కెలు మిఁగారులకొఁగిభు లెల్లచోఁ బజ్జ
వెన్నడఁజొచ్చె నిగుళులయి వేమటు నామనివచ్చు సంతలో॥

203

సీ॥ వేగుపోక నె యేటికేగి మున్కలనిడె

డి ముసలిగమిపాలిటి చలిమంట

కప్పు దుప్పట్లులేకను జలిఁ గాసిల్లు

వేదలపాలింటి పెద్దసాలు

వేకిచే నఱకుచే వేగువారల మన్న

వేల్పువెజలునింపు వేడిమందు

అన్నింటి వడఁకించి యడలుచే నొప్పించి

వేపించుచలిపాలి వేగుజుక్క

నేలచూల్లి గురుదాల్పఁ బెన్నీటివసతి
బొజగుగజిబిజిగములకుఁబుట్టినిల్లు
చలవపన్నీరుదాల్ప నచ్చుపుకారు
అమని చెలంగె నునుఁబొరముదాల్పః॥

204

తే॥ పూఁదటి యుసుర్ల కెంతో యింపుదియె యైన
జాజలకు దెరువర్లకుఁ దేజదోఱఁగె
వెన్నెల యదెంత యింపుగా వెలయుచున్న
తమ్ములకుఁ జక్కవఁ కు వంతనిడుఁగాదె

205

తే॥ వెలయున య్యామనితఱిని వెన్నుఁడు నెల
పేరితేఁ డొక్కజన్నంబుఁ బేర్కొఁజేసి
నేలవేల్పుల రతనాల నాలఁ జాల
తనిపి పేరీవిఁ బేరెక్కి తనరుచుండె॥

206

తే॥ అట్టితఱి మంచిదని తన యాదినెంచి
టక్కులకుఁ బట్టుగొమ్మైన రవళికాఁడు
గొద్దికొమరుండు నెత్తిండు గడఁగియొకట
ఎడముగానేగి తలపోయఁదొడఁగె నిట్లు॥

207

క॥ తలఁచినకర్జమునెగ్గడి
వలనిది, యిపు డేను తేనివద్దకుఁజని పొ
త్తలరించి దీవనలనిడి
బలుజన్నముఁ జెయునెపముఁ బై నిడిలిబ్బి॥

208

తే॥ మిక్కుటంబుగ వేడి యమ్మేటిఁ జలము
నూని వేగించి పైకంబులేనియదను
నెఱిగి పెడకంతఁబెట్టి బొంకింతుననుచు
నెమ్మదిని దిట్టతనమును నెగడఁజేసి॥

209

క॥ విడిముడిమిక్కిలియూరెడి
మనుగు గెలువరానిప్రపోలు మంతు హరిశ్చం

గ్రుడునా రాయని వీటికి

జడదారులమిన్న యేగి చయ్యన డాసెన్ 210

ఆ॥ డాసి రాచనగగు డగ్గటి పెన్నోచ్చ

సడరు చంద్రమతియ నెడుపాలంతి

వొరను గనుడు సతఁ డెదుర్కొని కేల్కోడ్డి

యడలుబత్తి నిగుడ నడుగులాత్తి ॥ 211

క॥ అనువగుసింగపుగద్దియ

నునిచి యతని యడుగుదోయి మెగివ్రాలియు బల్

కనికరమున సతఁడిడు దీ

వనలఁ దనివినొంది యిట్లుపలికెఁ గులుకుతోన్ ॥ 212

మ॥ కొలచాల్కా నల కాటుచిచ్చ నినునే గొండాడఁగా నేర్తునే

నలువన్ దూఱిన తేజుచే నుసులుల న్గల్గించి మార్చమ్మవై

తెలుగొందీ విటరాఁగ నాయనికి యొప్పెన్ మిన్నయై పండెఁ గో

ర్కులు నాయల్ మడిదాల్చె నల్లరను బేరుం బొందితిన్ నేటితోన్

క॥ నేజేయు జన్న మిపుడుక

దా జగమునసమునొందెఁ దబిసిపునీ ॥ నీ

యీజిగి యిటఁగ్రాలుట ము

న్నజన్నియఁ జేసితిన్ నొక యీవిటురాఁగన్ ॥

214

క॥ అనవుడు రాయనిఁ గని జో

గి నుడివె “మైదాల్పు వేల్పుగిడ్డివి నిన్నున్

జనునే యొరునకుఁబోల్పుఁగ

విను మల్లియ నుల్లిఁబోల్పు వేదురుగలఁడే॥

215

తే॥ వేల్పుమోనిను నొక కట్టవేడినట్లు

పైఁడిమలహొన్న చిన్నమీఁబలికినట్లు

పుడుకుపసి నొకగుమ్మ పాలడిగినట్లు

చిన్నయీవిని నిఁగోరెఁ జేరినాడ॥

216

- ఉ॥ లేనెలదాల్పు వేడ్కకయి లెస్సగ జన్న మొకండుసేయఁగాఁ
బూనితి, దానికొ పయికమున్ నినుఁ గోరఁగనుంటి నెంతనన్
ఏనుఁగుపైకి నెక్కి యొకఁ డెంతయు నిక్కుచు గోట మోనికం
' బానిక మీట నేడ నది యాఁగునో యంతగ రాసిగావలెన్' ॥ 217
- చ॥ అనవుడు తేఁడు 'మీరడిగినంతయు లిబ్బి గొనుం డొసంగెదన్
దనివిని, నాదువు ట్టగును నాడెము మీకిడ' నావు డేలికన్
గని'బలె' యెంతవాఁ డితని గాటపుటివికి మెచ్చవచ్చు మే"
లని తలయూచి యెక్క విస మంగుట బెల్లమువెట్టి వింతగాన్ ॥ 218
- శా॥ సీస తైట్టిదొ యెంచఁగోరి యిటులబ్బింగాని నికబోలు మా
యాసల్ గూర్చెడి యీ(గికాండలర) నేలామాకు రొక్కంబు లె
ప్పో నుం తక్కఱగల్గ వత్తునిది యప్పుంబోలె నియింటనే
వీసంబైనను జిందుసేయకయ నీవే దాచి యుంచవలెన్ ॥ 219
- క॥ అక్కఱగల్గుదుఁజెప్పెదఁదక్కిడిచే నీయవేని తప్పునుమియా
ముక్కంటి యానమేలగు నిక్కడనుండంగఁజెల్లదే"ననియేగెన్ ॥
- క॥ చనుటయు నెడయం 'డద్దిర
నను రొక్కమువేడి యేమొ నావద్దనె య
పునియునిచి చనియె నిప్పుడ
గొన మేళో లేనితఱిని గోరునో యేమో ॥ 221
- తే॥ తగనిరోసంబుఁ జలమును దాల్చినట్టి
అంతుతుదియగ్గి యీతఁడే యలిగెనేని
జగము లీరేడు చిటికలో సమసిపోవు
ముగురువేల్పు లితనిమోల బొమ్మలుకడ" ॥ 222
- జ॥ అని నెమ్మదిఁ దలపోయుచుఁ
దనకున్ ముంఁజెట్టికిడు దలపడకుండన్
మినుసికడేవర నెన్నుచు
వనట నొడయఁ డేలుబడినెపంబున మఱచెన్ ॥ 223

తే॥ అంత నక్కడఁ డాటోటుహొంతకాఁడు
గాధికొమరుండు తనలోనఁ గడఁగి కడఁగి
మోస మొక్కడు సేయంగ మోము నింగి
కెత్తి తలపోసి చయ్యన నిచ్చగించి

224

క॥ క్రొత్తవి క్రొవ్వి న వింపువి
యొత్తుడుఁజేయునవి బీతునొందించెడివి
సత్తుగలపి యగు టక్కరి
జిత్తుమెకపుగమిని బుట్టజేసెం గడిమి॥

225

మ॥ ఇటుపుట్టించిన గబ్బి కొడుమెకమల్ హెచ్చిల్లి యొక్కుమ్మడిక
కటువుల్ నల్లెసలందుఁ జొన్చి తెగసాగంజొచ్చి మేల్ పంటల్
దిటమాపెంపుడుచెట్లఁ దోపులను మ్రందించంగఁ జొచ్చెం దమం
తట రేయుంబన లొక్కమాద్రది బువినంతక హాయిగాఁబాటుచుక
సే॥ వరిచేలఁబడి పొట్ట లురపుగా రామేసి

కాతెనుపోతు లొక్కవశిడిరుగు
మందలఁబడి యాల మడఁచి కాండ్రుమటంచు

గడిపులు లూళ్ళ సికార్లుచేయు
కొమ్మలఁ దొండాలఁ గూల్చి బార్లుగ మత్తు
ఘేన్గు లంతటఁ కేక నేగుచుండు

కసపుదుంపలమెక్కి కసినిక్కబసిబీళ్ళ
దున్ని యొక్కెడఁ బందిగున్నలరుగు

అడుగువాల్పిట్టల నడంచి యరుగునక్క

లెల్లెడలనంటి తోటలనేర్పు దుప్పు

లిటుల దొరయతా హరిశ్చంద్రు నేలుబడిని

జెలఁగి ముక్కిడిమెకములు బలసి కలఁచె॥

227

క॥ అమ్మొకముల బాములకొక్కుమ్మడిబజ లెల్ల మొట్టొక యోయనివై
శమ్మహరిశ్చంద్రుండను! నమ్మానిసిసామిఁ జేరియనఁదొడఁగిరిటుల్॥

ఉ॥ “ఓదూర! నీనునేలుబడి నుంటిమి నెమ్మదిఁ గూడుగుడ్డయున్
లేదన కేడ సంతసములే గలుగన్, గడిముచ్చు లెమ్మొకాం
డ్రోదెన మందుకైన గనుపించరు, వెట్టులు కుంటు గ్రుడ్డులున్
వేదురు లెప్పులేరు, సిరి వేలును లచ్చలు నుండు నెల్లెడన్ ॥ 229

ఉ॥ పంటయుఁ బాడి మెండు, కఱవా యెటువంటిదో మేమెటుంగ,మ
న్నింటికి లోటులేదు, తగ వెన్నడుఁ గానము, జూదరుల్ పగల్
కొంటెలులేరు భేమములు కొల్లలు, పండువు లన్ని వేళలన్
అంటులులేవు కల్కమునకైనను, జేడియలెల్లఁ గ్రొత్తడుల్ ॥ 230

క॥ చెలికాండ్లు నన్నదమ్ములుఁ

బాలతులు బిడ్డలును జెలులు మొదలగు సిరి సి

చ్చలు నెండకన్నెటుంగక

బలుకూరిమినుంటి మితవఱ కొడయండా!

231

ఉ॥ ఇట్టులనుండ నేటి కిదియేమొకొ కొడుమెకాలప్రోవు లె
ప్పట్టున లెక్కలేక కనుపట్టుచు మమ్ముల జెట్టుచున్నయి
క్కట్టుల జెప్పలే,మదియఁగాకయఁ దోటల వైరులం గటా!
పెట్టిరోలేదొనాఁగ బమపెట్టఁగఁజేసెను నేలమట్టమున్ ॥

సీ॥ మా యాలమంద లేచాయనో చెప్పఁగా

లే మెమ్మిగుర్తులు లేకయన్న

మా యనంటలతోట లేయెడనున్నవ్రా

చెప్పజాలము చొప్పచెలకగనక

పెట్టుబ ల్లేన్నెను బెట్టితిమయ్య పై

ర్లింకఁ గోయుట కెట నేమిలేవు

రేటుపొచ్చుకొప్పి నాటించితిమిదొడ్ల

పాదుల యానవా ల్పట్టలేము

పెంచుకోళుల నెమళుల బీచమణచె

మెట్టపంటల నన్నింటి మట్టిగలిపె

అంటుమామిడిగోటలు మంటగలిసె

పనులు మేసెడిబీళ్లు నిప్పుచ్చరంబె॥

233

సీ॥ బోలెడు సెలవయ్యె బూదోటలకుమాకు

మొక్క మొక్క లేదు, నిక్క మయ్యు

కొబ్బరితోట లెక్కుడుగాసె సీసాలు

నను గాని యొక కాయ తినగ లేదు

బొండుకాకు లవేడనుండివచ్చెనొ బక్క

పసులపాలిటి జముబంటులయ్యె

మాయూర బడిపిల్ల కాయల మడియించె

బులులచేరాట మబ్బరము సామి

చెఱకుదోటల దోశెండ్లు చెఱచివైచె

కొమ్ముపందులు పల్లెల దుమ్ముసేసె

ఇండ్ల పైకప్పులను గోత్తు లెగురజమ్మె

ఇట్టికడగం బడి యోర్పు లెట్టులయ్యె

తే॥ కాపురముసేయలే మొక్కగడియదైన

మెకములనుజంపి మముబోవ మెలగవేని

కొటికలనుబాసి పల్నాళ్ళగూర్చిపోగ

వలయు మాయందు నెనరుంచవయ్యె సామి"॥

235

చ॥ అని పజ విన్నవింప నెద నక్కటికం బొదవంగ రాయఁడి.

ట్లను "వెఱగందసేల, చనుఁ డందఱుఁ చెడ్డమెకాలబారి యిం

కెనయదుమిమ్ము, పేరెదల (నెంతయు) కేలులనింపిపండు, డే

జనియెద వేట(లాడుచు)వెనక మిమునేర్చుమెకాలఁ దున్నగఁ "

తే॥ అనుచుఁ బజనెల్ల నూరార్చి యనిపె, వంత

నాటురెఱిడఘల్ గలయట్టిమేటి

కట్టివేలుపువలకన్న కడలివెన్న

జంట యెఱ్ఱనివేలుపుసామి పొద్దు॥

నిఘంటువులెల్ల వివిధముగానే చెప్పినవి. ఇన్ని యిట్లు చెప్పచుండినను
 బూర్వము మన దయానందసరస్వతీస్వామివారును నిపుడు వారిశిష్యా
 శ్రీసరచక్రవర్తిశిరోమణిభట్టాచార్యులగు నార్యనారాయణమూర్తి
 గారుచు నాశాస్త్రఫాషనంతను బెడచెవినిడి తమపట్టువీడక గుణ
 కర్మస్వభావమునుబట్టియే జాతివ్యవస్థగావింపవలెనని వాదించుచున్నా
 రు. ఈవాదముచుజూచిన వివేకాక్షమునకు వింతయును విషాదమును
 గలుగకపోవు. వీరివలె మఱికొందఱుపోదరులు “జన్మనాజాయతే
 శూద్రః కర్మణాజాయతేద్విజః, వేదపారేనవిప్రుః బ్రహ్మజ్ఞానేనబ్రా
 హ్మణః” అనుశ్లోకమునుజదివి నపుడు బ్రాహ్మణులని వ్యవహరింపఁ
 బడువారు నిజముగా బ్రాహ్మణులుగారనియు, బ్రహ్మజ్ఞానముగల
 వారే బ్రాహ్మణులనియు, జెప్పటయు వాయుటయు వాడుకయై
 యున్నది. ఇదియుఁ బైవారివాదమవలెనే విమర్శనార్హమైయుండుటచే
 బనిలోబనిగా దానినిగూడ నించుక చర్చింపఁదలఁచితిమి. పైశ్లోకము
 వాయునపుడుకాని చదువునపుడుకాని దానిని బ్రమాణముగాగ్రహి
 యించువారు తమ రేగ్గింధమునుండి యీశ్లోకమును గ్రహించుచుం
 డిరో తెలుపుటలేదు. దీనింబట్టి యిది ధర్మశాస్త్రవచనమే కాదని
 తోచుచున్నది. అయినను బలువురు వాడుచుండుటచే మనమును బ్ర
 మాణవచనమైన ట్లెంచుకొని యింపుక విమర్శించుకొందము. దీనిని
 సాధారణముగా బ్రాహ్మణులయెడ జాతిద్వేషముగల బ్రాహ్మణేతరులు
 మాత్రమే యుపయోగించుచున్నవారు. దీనివలన దమకేమియుపయో
 గము గలుగునని గ్రహించుచున్నారో తెలియదు. దీనిని బాగుగఁ దఱ
 చిచూచిన బ్రాహ్మణజాతికిమాత్రమే యుపయోగింపఁదగినదిగా
 నున్నది. “జన్మనాజాయతేశూద్రః, జన్మచేత శూద్రుడై పుట్టుచు
 న్నాడు. “కర్మణాజాయతేద్విజః=కర్మము (ఉపశయనసంస్కారము)
 చేత రెండవజన్మగలవాడై పుట్టుచున్నవాడు. “వేదపారేన విప్రుః=
 వేదమునుజదువుటచేత విప్రుడగుచున్నాడు, బ్రహ్మజ్ఞానేనబ్రాహ్మ

జాతి = బ్రాహ్మజాతముచేత బ్రాహ్మణుడగుచున్నాడు, అని వారు పైశ్లోకమున కర్థముచెప్పుచున్నారు. ఇందు జన్మచేత బ్రాహ్మణుడును శూద్రుడగుచున్నాడనియు గర్భచేత వారందఱు ద్విజులగుచున్నారనియు నుండుటచే జాతి సంస్కారముచేతవచ్చునదియని వారు భ్రమించుచున్నవారు. ఉపనయన సంస్కారముచేత జన్మచే శూద్రుడగువాడు ద్విజుడగునని శాస్త్రములందు మూడుజాతులుమాత్రమే చెప్పబడవలెను. అట్లులేదు. నాలవదియగు శూద్రజాతి ప్రత్యేకముగానున్నట్లు వర్ణింపబడియున్నది. ఇప్పటివఱ కాలము ప్రత్యక్షమైయున్నది. ఇట్లుండగా జన్మముతో రావలసినవర్ణము కర్మనుబట్టివచ్చుననుట శాస్త్రానుభవవిరుద్ధమనుట కావంతయు సందియములేదు. కొంచెముకాలము వారివాద మంగీకరించిచూచిన నాశ్లోకములోని మొదటి రెండుపాదములు నాలవదియగు శూద్రజాతిని దుడిచిపెట్టి మిగిలిన మూడుజాతులను నిలిపియుండగాఁ దక్కిన రెండుపాదములు బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులలో క్షత్రియవైశ్యజాతుల రెంటిని నడుగంటించి యొక్క బ్రాహ్మణజాతిమాత్రమేనిల్పుచున్నవి. దీనివలనవా రేకజాతి కావలయుననికోరుచున్నట్లు ధృవపడుచున్నది. ఎట్లర్థము చెప్పినను విరికోరికగూడ వర్ణసాంకర్యకరణమునకుఁ గంకణముగట్టుకొనియున్న సంఘసంస్కారుల ప్రియత్నమునకే తోడుపడుచున్నది. కావునఁ బైశ్లోకమునకు మనసోదరులుసల్పినయర్థము మేము వెనుకఁదెలిపిన శ్లోకములకు నెల్లఁ బరమవిరోధిగానున్నది. ఇంతియగాక వీరియర్థము

వ్యాకరణశాస్త్రము

గావించిన యర్థమునకు విరుద్ధముగానున్నది. చూడుడు, సిద్ధాంతకొముదిని నపత్యాధికారమునందు (6-4-171) బ్రాహ్మజాతౌ అనువాణిని సూత్రమునకు భట్టోజదీక్షితు లిట్లువృత్తిని జేసియున్న వారు. “యోగవిభాగోత్క్రతఃవ్యః బ్రాహ్మణి నిపాత్య తే అనపత్యేఽఙి-

నిఘంటువులెల్ల సివిధముగానే చెప్పినవి. ఇన్ని యిట్లుచెప్పచుండినను
 బూర్వము మన దయాశుండసరిస్వతీస్వామివారును నిపుడు వాళిశిష్యా
 శ్రీసరచక్రవర్తిశిరోమణిభట్టాచార్యులగు నార్యనారాయణమూర్తి
 గారును నాశాస్త్రఫలప్రసంగమున బెడచెవినిడి తమపట్టువీడక గుణ
 కర్మస్వభావమునుబట్టియే జాతివ్యవస్థగావింపవలెనని వాదించుచున్నా
 రు. ఈవాదముచుజూచిన వివేకాక్షమునకు వింతయును విషాదమును
 గలుగకపోవు. వీరివలెనే మఱికొందఱుపోదరులు “జన్మనాజాయతే
 శూద్రః కర్మణాజాయతేద్విజః, వేదపారేనవిప్రుః బ్రహ్మజ్ఞానేనబ్రా
 హ్మణః” అనుశ్లోకమునుజదివి నపుడు బ్రాహ్మణులని వ్యవహరింపఁ
 బడువారు నిజముగా బ్రాహ్మణులుగారనియు, బ్రహ్మజ్ఞానముగల
 వారే బ్రాహ్మణులనియు, జెప్పటయు వాయుటయు వాడుకయై
 యున్నది. ఇదియుఁ బైవారివాదమవలెనే విమర్శసార్థమైయుండుటచే
 బనిలోబనిగా దానినిగూడ నిచుక చర్చింపఁదలఁచితిమి. పైశ్లోకము
 వాయునపుడుకాని చదువునపుడుకాని దానిని బ్రమాణముగాగ్రహి
 యించువారు తమ రేగ్రంథమునుండి యీశ్లోకమును గ్రహించుచుం
 డిరో తెలుపుటలేదు. దీనింబట్టి యిది ధర్మశాస్త్రవచనమే కాదని
 తోచుచున్నది. అయినను బలువురు వాడుచుండుటచేతునమును బ్ర
 మాణవచనమైన ట్లెంచుకొని యిచుక విమర్శించుకొందము. దీనిని
 సాధారణముగా బ్రాహ్మణులయెడ జాతిద్వేషముగల బ్రాహ్మణేతరులు
 మాత్రమే యుపయోగించుచున్నవారు. దీనివలనదమకేమియుపయో
 గము గలుగునని గ్రహించుచున్నారో తెలియదు. దీనిని బాగుగఁ దఱ
 చిచూచిన బ్రాహ్మణజాతికిమాత్రమే యుపయోగింపఁదగినదిగా
 నున్నది. “జన్మనాజాయతేశూద్రః, జన్మచేత శూద్రః” పుట్టుచు
 న్నాడు. “కర్మణాజాయతేద్విజః=కర్మము (ఉపశయనసంస్కారము)
 చేత రెండవజన్మగలవాడై పుట్టుచున్నవాడు. “వేదపారేన విప్రుః=
 వేదమునుజదువుటచేత విప్రుడగుచున్నాడు, బ్రహ్మజ్ఞానేనబ్రాహ్మ

జాతి = బ్రాహ్మజాతముచేత బ్రాహ్మణుడగుచున్నాడు, అని వారు బైబిల్లో కమున కర్థముచెప్పుచున్నారు. ఇందు జన్మచేత బ్రాహ్మణుడును శూద్రుడగుచున్నాడనియు గర్భచేత వారదలు ద్విజులగు చున్నారనియు నుండుటచే జాతి సంస్కారముచేతవచ్చునదియని వారు భ్రమించుచున్నవారు. ఉపనయన సంస్కారముచేత జన్మచే శూద్రుడగువాడు ద్విజుడగునని శాస్త్రములందు మూడుజాతులుమాత్రమే చెప్పబడవలెను. అట్లులేదు. నాలవదియగు శూద్రజాతి ప్రత్యేకముగానున్నట్లు వర్ణింపబడియున్నది. ఇప్పటివఱ కాలము ప్రత్యక్షమైయున్నది ఇట్లుండగా జన్మముతో రావలసినవర్ణము కర్మనుబట్టివచ్చుననుట శాస్త్రానుభవవిరుద్ధమనుట కావంతయు సందియములేదు. కొంచెముకాలము వారివాద మంగీకరించిచూచిన నాల్గోకములోని యొదటి రెండుపాదములు నాలవదియగు శూద్రజాతిని దుడిచిపెట్టి మిగిలిన మూడుజాతులను నిలిపియుండగాఁ దక్కిన రెండుపాదములు బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులలో క్షత్రియవైశ్యజాతుల రెంటిని నడుగంటించి యొక్క బ్రాహ్మణజాతిమాత్రమేనిల్పుచున్నవి. దీనివలనవా రేకజాతి కావలయుననికోరుచున్నట్లు ధృవపడుచున్నది. ఎట్లర్థము చెప్పినను వీరికోరికగూడ వర్ణసాంకర్యకరణమునకుఁ గంకణముగట్టుకొనియున్న సంఘసంస్కారుల ప్రియత్నమునకే తోడుపడుచున్నది. కావున బైబిల్ కమునకు మనసోదరులుసల్పినయర్థము మేము వెనుకఁదెలిపిన శ్రుతి స్మృతి సూత్ర పురాణోపాసజ్యోతిశ్శాస్త్ర సుశ్రుతి నిఘంటువువచనములకు నెల్లఁ బరమవిరోధిగానున్నది. ఇంతియగాక వీరియర్థము

వ్యాకరణశాస్త్రము

గావించిన యర్థమునకు విరుద్ధముగానున్నది. చూడుడు, సిద్ధాంతకొముదిని నపత్యాధికారమునందు (64-171) బ్రాహ్మజాతే అనుపాదించి సూత్రమునకు భట్టోజదీక్షితు లిట్లువృత్తిని జేసియున్నవారు. "యోగవిభాగోత్క్రతవ్యః బ్రాహ్మణి నిపాత్యతే అనపత్యేఽఽ-

బ్రాహ్మం హవిః తతోజాతో ఆపత్యేజాతా వణిబ్రహ్మణస్త్రిలోపో
 నస్యాత్ - బ్రహ్మణోఽపత్యం బ్రాహ్మణః ఆపత్యే కింబ్రాహ్మే ఓష
 ధిః" అనియున్నది. ఇందు బ్రహ్మశబ్దమునకుఁ బున్న పుంసకరూపములు
 రెండు కలవనియు వానిలో నపుంసకలింగరూపక బ్రహ్మశబ్ద మనఁప
 త్యార్థకమునందువచ్చుననియుఁ బుంలింగరూపక బ్రహ్మశబ్ద మప
 త్యార్థకమునందు వచ్చుననియుఁ దెలియవచ్చుచున్నది. దీనివలననపుంస
 కలింగమైనపుడు బ్రహ్మయనివాడవలెనని యుండుటచేతనే చిన్నయ
 నూరి బాలవ్యాకరణమునఁ దత్సమపరిచ్ఛేదమందున 76వ సూత్రముచే,
 "మహద్వాచకమై పుంలింగంబగు బ్రహ్మశబ్దంబునకు స్త్రీత్వంబగు.
 బ్రహ్మ, ఈశబ్దము దతుర్ముఖ ఋత్విగ్విపులకు వాచకంబు తత్త్వతపో
 వేదయోగ వాచకంబగు నేని బ్రహ్మమునాఁబడు" అనినుడివియున్నవాఁ
 డు. ఇఁక నపత్యార్థకమందు బ్రహ్మశబ్దము పుంలింగంబనియు బ్రహ్మ
 యొక్క సంతానము బ్రాహ్మణుడగుననియు విశేషమగుచున్నది. కావున
 నమనసోదరులు పైశ్లోకమునకు జన్మచేత శూద్రుడగువాఁడు
 కర్మచేద్విజ్ఞాఁడై వేదపారముచే విప్రుడై బ్రహ్మజ్ఞానముచేత
 బ్రాహ్మణుడగునని కావించినయర్థ మపార్థమని యిద్దానివలన స్పష్ట
 మైనది. అట్లేనిఁ బైశ్లోకము బ్రాహ్మణజాతికిమాత్రమే సంబంధించునని
 మీరునచించినవచనము నిరర్థకముకాదాయని యందురా? కాదు. ఏల
 యన? జన్మచేత శూద్రుడై పుట్టుచున్నాడనఁగా బ్రాహ్మణబాలుఁ
 డుపనయనమునకుఁ బూర్వమున శూద్రప్రాయుడని భావము. వానికి
 నుపనయనసంస్కారము చే ద్విజత్వముకలుగును-ద్విజ్ఞాఁడై వేదాధ్యయ
 నముగావించి విప్రుడగును-వేదమనఁగా జ్ఞానము. జ్ఞానమునాల్పించి
 తనను లోకమునుగూడఁ బాపములనుండి రక్షింపఁగలశక్తి సంపాదించుట
 చే విప్రుడగుచున్నాఁడు. కావుననే విప్రః=విశేషేణ పాపేభ్యః
 ఆత్మానం పరంచ పాతీతి విప్రః, పారక్షణే. తన్నుఁబరుని విశేషముగాఁ
 బాపమునుండి రక్షించువాఁడు, అని గురుబాలప్రబోధిక పలికియు

న్నది. ఇట్లు విప్రుడై బ్రహ్మజ్ఞానము సంపాదించుకొని బ్రాహ్మణుడగును. అనగా ఆవిప్రుడు “ఆత్మావై పుత్రనామాసి” అను శృత్యర్థానుసారముగా సిద్ధాంతకొముదీ చెప్పినట్లు బ్రహ్మపుత్రుడు బ్రాహ్మణుడగునను నర్థమునకు గుఱియగునని భావము. ఈవిమర్శవలన మేము లొలుతుఁజెప్పినట్లు “జన్మనాజాయతేశూద్ర” యనుశ్లోకము బ్రాహ్మణ జాతికిమాత్రము సరిబంధించునని తేలినది.

ఇక మూర్తిగారి ప్రశ్నార్థవమందలి రెండవసారాశముంగూర్చి చర్చించుకొందము అదేమన?

శాస్త్రములు గుణకర్మలనుబట్టి వర్ణవిభాగమును గావించినవి అనునది. ఈ రెండవసారాశమును మనమూర్తిగారు శాస్త్రమర్యాదనెఱుంగమిని దేల్చియున్నవారు. శాస్త్రములు గుణకర్మలనుబట్టి వర్ణవిభాగము నెప్పుడును గావించియుండలేదు సృష్టియందే వర్ణవిభాగముగలదను ప్రమాణములనెల్ల నీవఱకుఁ జూపియున్నవారము. అట్లువిభజింపఁబడినవర్ణములకుఁ బ్రత్యేకముగా గుణకర్మలనుఁ బరమేశ్వరుఁడే సృజించినట్లు మనశాస్త్రములు ఘోషించుచున్నవి చూడుఁడు మనస్మృతిప్రథమాధ్యాయము 87 వశ్లోకము. “సర్వస్యస్యతు సర్గస్య గుప్త్యర్థం స మహాద్యుతిః! ముఖ బాహూరుపజ్జానాం పృథ క్కర్మాణ్యకల్పయత్ ||” ఆ మహా తేజస్వీహుఁడగు బ్రహ్మ సర్వసృష్టిసంరక్షణకొఱకుఁ దనముఖబాహూరుపాదములవలనఁ బుట్టినవారల(బ్రాహ్మణక్షత్రియవైశ్యశూద్రులకు) వేఱువేఱుకర్మలను సృజించెను. అనియర్థము. అవేమన? ఆశ్లోకమువెంటనే(88వశ్లోకము) “అధ్యాపనం చాధ్యయనం యజనం యాజనం తథా దానం ప్రతిగ్రహంచైవ బ్రాహ్మణానా మకల్పయత్ | చదివించుట చదువుట యజ్ఞముచేయుట, చేయించుట దానమిచ్చుట పుచ్చుకొనుట అను నాఱుకర్మలను బ్రాహ్మణులకొఱకు సృజించెను. ప్రజానాంరక్షణగాన మిజ్ఞాధ్యయనమేవచవిషయేష్వ ప్రసక్తిశ్చ, క్షత్రియస్యసమాసతః (“రాజులకుఁబ్రజారక్షణము దానము యజ్ఞము

చేయుట వేదముచదువుటకామాదివిషయములగుదు మనస్సుచకపోవు
ట లోనగువానిని గల్పించెను. (90వ శ్లోకము) పశూనాంరక్షణందానమి
జ్యాధ్యయనమేవచ వశీకృతం కుశీదాచ, వైశ్యస్య కృషిమేవచ"వైశ్య
నకుఁ బశుసంరక్షణము దానము యజ్ఞముచేయుట వేదాధ్యయనము
వర్తకమునరించుట వస్త్రీతీయుట సేద్యముజేయుట అనువానిని నే
ర్పాటుఁజేసెను. (91 శ్లోకము) ఏకమేవతుశూద్రస్య పృభుః కర్మ సమాది
శత్, ఏతేషామేవవర్ణానాం శుశ్రూషామనూనయయా" శూద్రునకుఁ
బైమూడువర్ణములవారికిని ససూయారాహిత్యముచేత సేవచేయుటను
ముఖ్యధర్మముగా నాపృభువైన బ్రహ్మ యేత్పరచెను" అని మను వ
నియున్నవాడు. దీనినిబట్టి నలువతోలుత బ్రాహ్మణాదిజాతిచతుష్ట
యమునుసృజించి పిదప నాయాజాతుల సంరక్షణార్థమయి
పూర్వోక్తకర్మలనుఁ గల్పించినట్లు స్పష్టమగుచున్నది. శాస్త్రము లిట్లు
చెప్పుచుండఁగా మన మూర్తిగారు పృశ్నార్థవమున 10 వ పుటను
"ఇల్లుకాలినను చింతలేదు. ముగ్గుచెడరాదనునట్లుగా నెట్టిదుర్గణ
దుష్కర్మ దుస్వభావులైనను బుట్టుకతో ద్విజాడన్నఁ జాలునట !
ఎంతటి గౌరవాధిక్యములగు గుణములున్నను శూద్రుఁడు శూద్రుఁడే
యట!" యను పరిహాసోక్తులను వ్రాసియున్నవారు. వీ రెట్లువాసికొని
నను వ్రాసికొందురుగాక ! దుర్గణ దుష్కర్మలు గల బ్రాహ్మణుఁడు
దుర్బ్రాహ్మణుఁడగునుగాని స్వజాతిదూరుడై శూద్రుఁ డెన్నటికిని
గానేరఁడు. ఇట్లే సద్గుణసత్కర్మలుగలశూద్రుఁడు సచ్ఛూద్రుఁడగును
గాని బ్రాహ్మణా ద్యుత్తమజాతీయఁ డెన్నటికినిఁ గానేరఁడు. అపస్తం
బమహర్షి చెప్పినట్లు స్వజాతిధర్మానుష్ఠానముచేత మఱియొకజన్మమునందు
నుత్తమజాతిసంభవుఁడగునని యెఱుంగవలయును. ఈయర్థమునే
యైదవపక్షమగు మహాభార తారణ్యపర్వమునందు ధర్మరాజు సహు
షపృశ్నల కుత్తరములనిచ్చు సందర్భమున విశేషీకరించియున్నవాడు.
■ ఘనుఁడ! యేగుణములు గలవాడు బ్రాహ్మ ణుండతని కెఱుంగఁదగి

నయట్టివస్తు వెద్ది దీని నాకు నెఱిగింపుమనిన నిట్టనుచుఁజెప్పెఁ బాం
డవాగ్రజుండు " సత్యక్షమాదమ శౌచదయాతపోదాసశీలంబులెందేనిఁ
గ్గాన । నగునట్టివాఁడు బ్రాహ్మణుఁడు సుఖంబు దుఃఖము నైనయెడ
విమోహమునుబొందకునికీయ వానికి నుత్తమంబగువిద్యయనిన నీచెప్పి
నయగ్గుణములుక్రియ శూద్రునందుఁగల్గిన నతం డుత్తమద్విజుఁడుగా
నేర్చునె నిజమువిడిచిఁబట్టులయిన, బ్రాహ్మణాదివర్ణవిభాగ । మెట్లుకలు
గునయ్య హీను లధికులను వివేక మది యపార్థకంబగుగాడె । యనిన
ననియె నంతకాత్మజుండు " ప్రమాదంబున వర్ణ సంకరంబైనప్పుడు వర్ణ
పరీక్షార్థంబుగా బ్రాహ్మణులకు వృత్తంబు వేయవేయి స్వాయంభువుం
డైన మనువు సెప్పె సత్యాదిగుణంబులు శూద్రునందుఁగలిగెనేని
వాఁడు సచ్చాదుండగుఁగాక బ్రాహ్మణుండుగానేర్చునే యవియు
బ్రాహ్మణునందులేనివాఁడు శూద్రుండయనంబడుఁ గావున వృత్తంబుల
యుత్తమంబులు." అని స్పష్టముగాఁదెలిపియున్న వాఁడు. కావున మన
శాస్త్రములు గుణకర్మలనుబట్టి వర్ణవిభాగముగావించినవను మన
మూర్తిగారి రెండవసారాంశము శాస్త్రబాహ్యమైనదని నిరూపించిన
ట్లేమిమర్శవలనఁ దేలినది ఇక మూర్తిగారి మూడవసారాంశమును
గూర్చి ముచ్చటించుకొందము. అదేమన ?

(8) "గుణకర్మలనుబట్టియే వర్ణవిభాగముగావింపఁబడినట్లు పూ
ర్వనిదర్శనములుగలవు" అనునది.

ఇందులకుఁ దార్కాణముగా మనమూర్తిగారు ప్రశ్నార్థకము
14వ పుటను "ఐతరేయ కవష ఐలూష పృక్షధ కరూష నాభాగ
ధృష్ట అగ్ని వేశ్య రథితర హోత శౌనక గృత్సమతి గృత్సమద వీతహ
వ్య మున్నగు ఋషులందరు అన్యవర్ణమునుండి బ్రాహ్మణులైరి కావున
వర్ణము బుట్టుకతో రాదు. గుణముతోడ వచ్చును. శౌనకపుత్రులు
నలుగురు నాలుగువర్ణములవారైనటు విష్ణు వాయు హివంశాది
పురాణములందుఁ గలదు" అనువాక్యములను ప్రదర్శించియున్న వారు.

వీరునుడివినట్లు మహర్షులలోఁ గొందఱు విపరీతజన్మలుకలవారైనట్లు మనపురాణములందు వర్ణింపఁబడియున్నమాట మాత్రముసత్యము“చిన వారిజన్మములను బ్రహ్మాణములుగాఁ గైకొనుటచే మనమూర్తిగారికి గలిగెడి ఫలమేమి? యని మనముప్రశ్నించినవేంటనే మూర్తిగారు “బె స్తదానియందు వ్యాసుఁడును గణిక(వేశ్య)యందు వసిష్ఠుఁడును,(లోన గువారు) సీచ జాతిస్త్రీలయందు బుట్టి గుణకర్మలనుబట్టి బ్రహ్మణ జాతీయందు జేర్పఁబడియుండలేదా? యని సమాధానముచెప్పవత్తురు. అది సత్యమే వాఁజనకులు మహర్షులై తమ తపోమహిమలచే సీచస్త్రీ త్మేత్రములను నిమిత్తములుగానిడికొని సిద్ధపిద్యులుగాన వీర్యప్రధాన మగు తమజాతిసంతానమునే కనియున్నవారు. ఆబాలు రుదయించినది మొదలు బ్రహ్మజులుగా బురాణములందు వర్ణింపఁబడియుండిరేకాని దయానందసరస్వతీస్వామి, మూర్తిగార్లు చెప్పినట్లగువదియైదుసంవత్సరములయీడువచ్చినమీఁదే గుణకర్మలనుబట్టి బ్రాహ్మణజాతీయందుఁజేర్పఁబడినట్లెచ్చటను గానరాదుకాన వీరివాద మసంగతము.

పోనిండు వాదమునిమిత్త ఖింతుక సేపు వీరుచెప్పినట్లు సీచస్త్రీలయందు బుట్టినమునులందఱు గుణకర్మలనుబట్టి యత్తమజాతీయందు జేర్పఁబడినట్లొప్పుకొందము. ఒప్పుకొనినను నామహర్షులవలె మనము నిపుడు సీచజాతిస్త్రీలయందు జనించినబాలురను గుణకర్మలనుబట్టి విభాగించి బ్రాహ్మణజాతీయందు జేర్చుకొనుట యను ఓతమని యేచెప్పితీరవలయును. ఏలయందురా? సిద్ధపిద్యులగు మహర్షులు సీచజాతిస్త్రీలయందుమాత్రమే స్వజాతివిహితసంతానమును గనియుండలేదు ఇఁకేమన? మనుష్యేతర తిర్యగ్జంతుసంతానమం ఘోరగూడ మానవజాతిసంతానమును గనినట్లు పురాణములందు వర్ణింపఁబడియున్నది. ఆపుట్టినవారు సామాన్యజాతివారు నుగూడఁ గారు. మహర్షివరేణ్యులై యున్నవారు. వారెవరంధురా? చూడుఁడు. (భవిష్యమహాపురాణము 42వ అధ్యాయము)“ హరిణీగ

ర్భసంభూత ఋష్యశ్రృంగోమహామునిః! తపసా బ్రాహ్మణోజాతః, సంస్కార స్తేన కారణం, ఉల్కాకీగర్భసంభూతః కణాదాఖ్యో మహామునిః! తపసా బ్రాహ్మణోజాతః, సంస్కార స్తేన కారణం, “మతియొకచోట “శుక్యా శ్శుకః కణాదాఖ్యస్తథోల్కాక్యా స్సుశో భవత్ మాండప్యో మునిరాజస్తు మండుకీగర్భసంభవః” అనగా లేడికడుపున ఋష్యశ్రృంగుడును గ్రుడ్లగుబయందు గణానుడును జిలుకయందు శుకుడును గప్పయందు మాండప్యండును బుట్టిరినియు వారు తమస్సుచేత బ్రాహ్మణజాతీయులైరినియు గావున సంస్కారము కారణమనియు సర్థము” దీనివలన మహర్షులు మానవేతరజంతువులందు మానవైత్తములగు బిడ్డలను గనినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. ఆమహర్షులునడిచినట్లు మనమును నడువవలయునేని వారివలె మనమును మానవేతరజంతువులందు మానవైత్తములను గనకపోయినను సామాన్య మానవులనైన గనవలెనుగదా? కనవలెను. అటులేని మన యార్యధర్మోపదేశకులగు మూర్తిప్రభృతులు వట్టియుపదేశములతోఁ గాలయాపనముఁ జేయక మన మహర్షులవలెనే ‘మార్గదర్శి మహర్షిః’యను న్యాయానుసారముగా మానవేతరజంతువులందు (చిలుక, జింక, కప్పకుక్కలందు) మానవసంతానమునుగనుటకుఁ బ్రయత్నించి మార్గదర్శులగుదురుగాత! అంతవఱకు నిట్టి విపరీతవాదములను గట్టిపెట్టుదురుగాత!

ఈవైవిధ్యమునందు మార్గదర్శులైనవెంటనె మన మూర్తిప్రభృతులు తొల్లింటిమునిసత్తములవలె మతియొకవిధమయిన సృష్టినిఁ గావించవలసియున్నది. అదేమన? భారతమునందుఁ గృపదోగి ప్రదుపదులజన్మంబు లిట్లువర్ణింపఁబడియున్నవి. చూడుడు. భారతాది పర్వము.

బులే, దీ యజ్ఞంబుమాని క్రియాయజ్ఞంబులుసేయువారు షూయావృ
తులు, కర్మయజ్ఞంబుచేతము క్తిగోరువారు సూర్యుండులేకుండఁ దమం
బుచేతం జూడంగోరువారు, బ్రాహ్మణులైన వంత్యజులైన జ్ఞానయజ్ఞ
ప్రవర్తకులన సంసారవారిధిందరింతురు, మఱియును. 82

సీ॥ అమలశివశ్చనయజ్ఞవై భివమాన్

మరయక మర్త్య లద్వైతమునకు

యత్నంబుసేయుదు రలవియె తెలియంగ

దేవతలైనను దెలియలేరు

సర్వజ్ఞుడైనట్టి శంకరుండెఱుంగుదా

నితరులెఱుంగుదా రెతవారు

సర్వధర్మాధ్యక్షులు శంకరభక్తులు

రుద్రప్రసాదైక రూఢివలన

జ్ఞానయజ్ఞప్రభావంబు పూనితెలియ

వారుగాని ప్రసాదవైభవములేని

పాపకర్ములు తెలియ, గా నోపరెంచు

సాధనంబులు దెలియమి సత్యమిదియు॥

83

తే॥ జ్ఞానయజ్ఞంబుగలయట్టి మానులకు

దుష్కర్మజును హేయగుం దోపదెందు

సర్వమును బ్రహ్మమైశోచు సత్యముగను

తన్మహాత్వంబు నర్జింపఁదర మెనాకు॥

84

తే॥ జ్ఞానయజ్ఞప్రభావంబు మానులకును

దేవతల కన్యులకునైనఁ దెలియవశమె

సర్వవిదుడైన శివునకు శక్యమగును

సందియము లేదుదీనికి సత్యమిదియు॥

85

— జ్ఞానయజ్ఞవి శేషములు —

తే॥ మఱియును విజ్ఞానాభిధ

పరమమహాయజ్ఞమహిమఁ బలికెద, మీరల్

పరమప్రీతినివినుఁ, డిది

పరమసుఖానందకరము బ్రహ్మణులారా!

16

సీ॥ పాసఁగ ధర్మాధర్మములు తిత్సలంబులు

భూతపిశాచసంఘాతములును

గలవనుబుద్ధియుఁగలవారునుజ్ఞును

లనినాదునిశ్చయం బనఘలారా!

యక్షరాక్షసులును యమివర్యులును బర

లోకంబు యము డును నాకవిభుఁడు

గలరనుబుద్ధియుఁ గలితవిజ్ఞానంబ

యని నాదుబుద్ధి, యీయమరవితతి

కంటె విధయెక్కుఁ డతనిపైఁ గమలనయనుఁ

డతనిపై రుద్రుఁ డాతనికవల నీశుఁ

డతనికంటె సదాశివుఁ డధికుఁడనెడి

బుద్ధిగలవారలును జ్ఞానపూర్ణులరయ!

87

వ॥ మఱియుఁ దమోగుణోపాధికుండగు రుద్రునికంటె నీక్షణో

పాధివిశిష్టంబగు పరశివచైతన్యం బుత్తమం బంతకంటె శుద్ధసత్త్వప్ర
ధానమాయోపాధికపరశివచైతన్యం బుత్తమం బంతకంటె దత్కారణం
బయి స్వప్రతిష్ఠంబగు పరశివచైతన్యం బుత్కృష్టంబగు నాకారణో
పాధివిశిష్టంబును సోపాధికంబును నగు సర్వంబుకంటెఁ గారణత్వోప
లక్షితంబును సచ్చిదానందైకరసంబును నగు పరశివస్వరూపం బధికం
బగునని శాస్త్రప్రమాణంబుగా నెవ్వరెఱుంగుదురు వారలు విజ్ఞానసం
పన్నులని నామతంబు, శివుండుకలఁడనియుఁ బ్రాణేంద్రియమనంబు
లకును క్షణాదధ్వంసవిజ్ఞానబుద్ధ్యహంకారములకును బరుండనియుఁ
బ్రమాణంబునం దెలిసినవారలు విజ్ఞానసంపన్నులగుదురు, జాగ్రత్స్వ
ప్నసుషుప్త్యాఖ్య ధామత్రయసాక్షియు సత్యజ్ఞానానందాదిలక్షణం
బును ద్వయహంశబలత్యైర్నిర్ధంబును సర్వదోషరహితంబును జ్ఞాతాజ్ఞాత

ద్యయాతీతంబునుదదాసకంబును బ్రహ్మాభాంతివృత్తుల కగమ్యం
బును దత్తుకాశకంబును స్వయంప్రభంబునునిరాధారంబును నగు
నాత్మను సునిశ్చితంబుగా నెన్వరెఱుంగుదురు వార విజ్ఞానసంపన్ను
లని నానిశ్చయంబు. 88

తే॥ ఉక్తలక్షణజీవేశయుగము నొకటి
గాఁగఁ దర్కప్రమాణయుగ్మంబుచేత
స్వానుభూతిని సద్గురువచనమునను
దెలియువారలు విజ్ఞానకలితులెందు॥ 89

తే॥ మఱియు విజ్ఞానయజ్ఞంబు మానులార
పరమకళ్యాణమిది తేటపడఁగ వేగఁ
దెలిపెదను భక్తిచేతను దినివినిన
(సరవిసిద్ధించుమీకు మోక్షంబువినుడు)॥ 90

తే॥ బ్రహ్మమిటు లాత్మశక్తిసంబంధ(మునను)
ఘనమయ్యును భీష్మమైయెసఁగి సత్స్వ
రూపమయ్యు నసద్రూపరూఢిగల్గి
పరఁగ సరిసానిన్దలె దోచు బాజ్ఞలార॥ 91

చ॥ తనర సభిన్నమైన పరతత్త్వమునందునఁ జేతనం బచే
తనమును భేదముంగలిగె, దధ్యముగాదిది, శక్తియోగసం
జనితము, యీశ్వరాదితృణజాలముగాకను మాయచేసచే
తనమును భేదముం గలిగె దత్పరమాత్మునిచేతనంబున॥ 92

ప॥ మఱియు నుత్కర్షాపకర్షణంబులును నిత్యంతృప్తియోగ్య
త్వాకారంబులును బ్రహ్మచేతనంబున మాయాబలంబునఁగల్పితంబుల
య్యె, సర్వదిక్కులయందునువ్యవహరిమిత్తంబులైన వర్ణాశ్రమంబు
ల్లంఘనదర్శనంబులును దత్ఫలంబులును దత్సాధనంబులును రాగద్వే
షాదీర్ఘ్యంబులును శాంత్యాదిగుణంబులును మహేశ్వరజ్ఞానంబున
వైదికతాంత్రికాపభ్రంశంబులును నస్తి నాస్తి భావంబులును మహా

వాదితాన్యవర్తంతంబైనజంగంబుసర్వంబును సంబోధార్థయు మహా
దేవుండునగు శివుని మాయచేతంబులకర్మవిపాకంబునంగల్పితంబయ్యె,
నిక సమ్యగర్థనిరూపణంబుచేసినట్లుమాయాకల్పితంబైనఘోసర్వం
బును శివుండెయగు, సూక్ష్మధర్మంబునజూచిన సన్యంబుగాదు మఱి
యును.

తే॥ అట్లుగావున సంక్షిప్తమైనదీని

వినుండు చిదచిద్విభిన్నమౌ విశ్వస్థాల్ల

శివునిశక్తిజనించితా శివమయంబె

యగునుగా కెందువేఱుగా దనఘులార!

94

క॥ అనిమఱియు సూతుండెట్లను

మునులార! రహస్యతరము ముఖ్యము సూక్ష్మం

బును నగు యోగజ్ఞానము

వినిపింతువినుండుమీరు విశదశ్రద్ధ॥

95

ప॥ చిన్మాత్రాశ్రియయైనమాయ(యొక్క)శక్త్యాకారంబుచన
నుపవిష్టయు సంవిద్రూపయు నిర్వికల్పయుస్వయంప్రభయుసదాకార
యు పరానందయు సంసారచ్ఛేదకారిణియు శివాభిన్నయు శివంకరి
యుఁ బరయు శివాధీధానయు నగు సమ్యహాదేవి జగత్కారణత్వం
బువహించె, శివున కామహాదేవి శక్తియయ్యె, నదిలేకున్న నిర్భకుండగు
నాశివుండె సాక్షాదుపాధిచేత సర్వజ్ఞత్వంబునొందె, నదియునాతని శక్తి
యయ్యె, నదిలేకున్న నిర్భకుండగు, నాశివుండె సాక్షాదుపాధిచేత నీక్షి
త్వత్వంబునొందె, నదియునాతనిశక్తియయ్యె, నదిలేకున్న నిర్భకుండగు,
మఱియు నాశివుండు రుద్రత్వవిష్ణుత్వబ్రహ్మత్వసదాశివ శ్వేత్రత్వ
హిరణ్యగర్భత్వ సూత్రాత్మత్వ విరాడ్రూప స్వరాడ్రూప సంహార
హూపేంద్రాదిలోకపాలరూప వేదాదిరూప చేత్రత్వ మశుష్యత్వ
తీర్థగాదిరూప భోజ్యభోజ్యాదిరూప పోషణీయరూప నదీక్షదీధూప
పర్వితరూప సముద్రరూప విద్యుద్రూపంబు లాదిగాఁగల శరీరరూప

ప్రధాన పాపములు.

1 శ్రీ శ్రీ జగద్గురు తిరుపాక్ష సాక్షములవారు.

2 రాజాచలపురవల రామవేంద్రరావు బహద్దూర్,
జోగిలేదారుగారు నమోదు చేసె.

ఈనల సాముచెల్లించినచందాదారులు.

- 1 పాటిబండ సూర్యనారాయణరావుగారు, వకీలు, గుంటూరు.
- 2 అంగర వెంకట్రావుగారు, వకీలు, నర్సారావుపేట.
- 3 నిమ్మరాజు వెంకట్రామయ్యగారు, యనమదల
- 4 వుల్పి రామయ్యగారు పేరికలపూడి
- 5 జంధ్యాల నారాయణమూర్తిగారు సబ్ జిల్లా సీసరు మద్రాసు
- 6 ముటుకూరి గోపాల కృష్ణయ్యగారు కరణం ముటుకూరు
- 7 కొంటాలపున్నయ్యగారు మాడుగుల
- 8 చెన్నపురాంధ్రసర్ది, మద్రాసు
- 9 హిందూ యువజనసంఘము ఏలూరు.
- 10 ఉరుపుటూరి చక్రవర్తుల లక్ష్మీనారాయణగారు మోరి
- 11 యనమండ్ర రామమూర్తిశాస్త్రిగారు బెజవాడ.
- 12 శ్రీ వెంకటరమణనివాస బ్రెజ్జరి తిరుపతి.
- 13 కాశిరాజు సుబ్బారాయణుగారు రేపల్లె.
- 14 వొర్రా సోమయ్యగారు సర్వవరము.
- 15 మంత్రిపైగడ్డ మట్టపల్లి నరసింహారావు జమిందారుగారు, లింగగిరి.
- 16 చెన్నూరు పిచ్చయ్య దేశముఖుగారు పెదవీడు.
- 17 భూలిపాళి అనంతయ్యగారు మర్రిపల్లి.
- 18 కొండపల్లి సుందర్ రామయ్యగారు, కరణం వేమవరం.
- 19 తడకమల్ల సీతారామారావు దేశముఖుగారు పెనుబాడు.
- 20 జానపాటి వెంకటప్పయ్యగారు వేమవరము.
- 21 దిడుగు కాంతయ్యగారు కొదమగుండ్ల.
- 22 విశుపాటి వెంకటరసింహశాస్త్రిగారు రివిన్యూయిన స్పెక్టరు బాపట్ల

అభినవనర్సవతి

ప్రతికాధిపతి జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి.

ఇది యోగ్యమనకృతిక, షాడ్రాట్రాచీననవీనాంధ్ర ప్రబంధములును, నాటకములును, విమర్శనములును, కిర్యాపయిక మతవిషయిక వ్యాసములును బ్రకటింపబడును ప్రాస్తావనములగు తాత్కాలిక వ్యాసములవలనఁగలుగు నానందముగాఁక చందా దారులకు సం॥కు 2-8 అపూర్వగ్రంథము లలవడ ను చందా సం॥ 1కి, రు 2-0-0

ఈకార్యస్థానమున వెలకుదొరకు పుస్తకములు.

1 అశ్వయాచార్యవిజయము	0-4-0
2 కరిణీకోదారిణి (పూరెవీరభద్రకవి)	0-4-0
3 వాసంతికా పరిణయము	} ఇవి రెండునాటికము .. 0-4-0
4 కంసవధము	
5 చమత్కారవంజరి (సింహాద్రి వెంకటాచార్యులు)	.. 0-4-0
6 విరూపాక్షపీఠగురువరంపర	.. 0-2-0
7 నీతిగీతులు (మమతి శతకమునకు సంస్కృతిము)	... 0-2-0
8 విశ్వబ్రాహ్మణశబ్దబంధనము, బ్రాహ్మణశబ్దవిచారము	.. 0-2-0
9 విగ్రహారాధనఖండనఖండనము	... 0-4-0
10 చిత్రాజిల్లాతీర్థ విమర్శనము (కృతికాధిపతి)	... 0-4-0
11 సంగదోషము	... 0-8-0
12 వీరభక్తవలము (ముదిగొండవీరభద్రకవి) 1-4-0
13 పుళిందావివాహము (ప్రతికాధిపతి)	.. 0-4-0
14 గురిగింజ, వత్సలనీతిశతకము, వ్యాసనిష్కాసనము, పిష్టవేషణము	... 0-4-0
15 కేవానందిలహరి (తంగడ రామకృష్ణకవి) 0-4-0
16 లక్ష్మీనీలాసము (రాయసము వెంకటపతి)	.. 0-4-0
17 నర్సారావుపేట శతావధానము (లిరుపతి వెంకటేశ్వరము)	.. 0-8-0
18 పశ్యాంపుశ్యాం 0-2-0
19 పశ్యశబ్దవిచారము 0-2-0
20 పురశ్చరణము 0-2-0
21 అశ్వమృతవిమర్శనము, (ఇది వెంకటరామకృష్ణకవుల అవధానముల విమర్శనము)	.. 0-5-0
22 శంతనరాజపరిత్ర 1-4-0
23 రజస్వలావివాహఖండనము	.. 0-8-0

అభినవనర్సవతి కార్యస్థానము.

జానపాడు-పిడుగురాళ్ళపోట్ల, గుంటూరుజిల్లా.